

України принцип змагальності в частині проведення експертиз викликає утруднення у правозастосовній практиці в зв'язку з реальною відсутністю рівності між сторонами кримінального провадження; потреба реалізації принципу змагальності сторін у вітчизняному судочинстві при наданні ними доказів шляхом використання спеціальних знань сприятиме адаптації кримінального процесу України до міжнародних стандартів справедливого правосуддя.

Список використаних джерел

1. Победоносцев К.П. Передовые статьи о судебной реформе. Сочинения. СПб., 1996. 512 с.
2. Сердюк В.В. Змагальність сторін як засада судочинства в Україні. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2016. № 2. С. 85–93. URL:file:///C:/Users/1/Documents/Chcks_2016_2_6.pdf.
3. Римський статут міжнародного кримінального суду. Редакція від 16.01.2002. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
4. Кофанов А.В. Сучасний стан та перспективи розвитку Експертної служби України в ХХІ столітті. Часопис Київського університету права. Київ, 2016. № 4. С. 447–449.
5. Шепітько В.Ю. Використання спеціальних знань в умовах сучасного кримінального судочинства. Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції: монографія / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдеева та ін.; за заг. ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. Харків. Вид. агенція «Апостіль». 2017. 238 с.

Шарай Єгор Валентинович,
завідувач сектору інформаційного
забезпечення, планування та контролю
відділу забезпечення діяльності ДНДЕКЦ
МВС України

**ФОРМИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ
МВС УКРАЇНИ ДО ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

Однією із обов'язкових умов ефективного розслідування злочинів та подальшого їх судового розгляду є не лише фаховість та професійний досвід органів, які здійснюють кримінальне провадження, а й необхідність використання спеціальних знань різних галузей (медицини, бухгалтерії, автотехніки тощо) [1, с. 278]. Всебічність, повнота та об'єктивність розслідування злочинів зумовлена організацією слідчими залучення до досудового розслідування працівників Експертної служби МВС України, які володіють спеціальними знаннями і дає змогу об'єднати та ефективно використовувати їх процесуальні можливості для вирішення завдань кримінального судочинства.

За сучасною юридичною доктриною спеціальні знання – це знання які не мають масового поширення і якими володіє обмежене коло фахівців, тому застосування спеціальних знань у досудовому розслідуванні базується, насамперед, на залученні до процесу розслідування спеціаліста й експерта, тобто осіб, які володіють такими спеціальними знаннями та навичками.

Ми підтримуємо позицію В. Г. Гончаренка, який зазначав, що застосування спеціальних знань у кримінальному провадженні зумовлює розмежування їх у наукознавчому та процесуальному значеннях [2, с. 22]. Як показало вивчення криміналістичних літературних джерел, у наукознавчому аспекті вчені-криміналісти та процесуалісти мають різний підхід щодо розуміння поняття, сутності та форм застосування спеціальних знань. Зокрема, на думку П. Д. Біленчука спеціальні знання у кримінальному судочинстві використовується шляхом залучення особи, що ними володіє та сприяє слідчому і суду у встановленні істини, у справі, у випадках і формах, встановлених законом [3, с. 78]. Підтримуючи цю думку, хочемо наголосити, що залучення експертів Експертної служби МВС України до досудового розслідування – це не лише доцільна форма застосування спеціальних знань і технічних засобів під час досудового розслідування, але й гарантія якісного та ефективного виконання слідчим усього спектра своїх професійних обов'язків у конкретних умовах.

Беручи до уваги наявні в юридичній літературі позиції щодо форм взаємодії, а також ураховуючи норми чинного законодавства, з практичної точки зору залучення працівників Експертної служби МВС України до досудового розслідування доречно класифікувати в залежності від правової регламентації. У межах такого критерію можна виділити три основні групи:

1) процесуальна – безпосередньо врегульована положеннями КПК України. Особливістю цієї групи є її чітка правова регламентація, а заходи, що проводяться в її межах, пов'язані з отриманням доказової інформації, яка свідчить про причетність особи до вчинення конкретного злочину. Згідно з КПК України, до зазначеної форми відноситься проведення різного виду експертиз, допит експерта (спеціаліста);

2) непроцесуальна (організаційна) – урегульована іншими законодавчими актами України (закони та відомчі нормативно-правові акти), що регулюють діяльність органів і підрозділів, які залучаються під час проведення досудового розслідування (участь експерта в слідчо-оперативній групі, участь спеціаліста в слідчих (розшукових) діях, залучення спеціалізованої пересувної лабораторії для участі у проведєнні огляду місця події, обмін інформацією між підрозділами МВС України, зокрема Національною поліцією та Експертною службою МВС, використання слідчим обліків, які ведуться підрозділами Експертної служби МВС України, отримання слідчим

якісно зібрану криміналістично значущу інформацію, консультації з питань, що потребують спеціальних знань тощо) [4].

Наведене дає підстави для висновку про те, що основним правовим підґрунтям застосування спеціальних знань у кримінальному провадженні та залучення працівників Експертної служби МВС України до досудового розслідування є КПК України, де передбачено процесуальну форму використання спеціальних знань (призначення експертизи, допит експерта, участь спеціаліста в проведенні слідчої (розшукової) дії) та не процесуальна форма використання спеціальних знань (консультативна допомога спеціаліста, експерта, надання довідкової інформації тощо). Залучення працівників Експертної служби МВС України до досудового розслідування є одним із засобів забезпечення повноти доказів з метою встановлення істини у справі та захисту осіб, суспільства і держави від кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Мединська Л. В. Використання спеціальних знань у кримінальному провадженні України. *Прикарпатський юридичний вісник*. Івано-Франківськ. Вип. 2(5). 2014. С. 278–286.

2. Гончаренко В. Г. Спеціальні знання : генезис, предмет, рівні, форми використання в доказуванні / В. Г. Гончаренко, В. В. Курдюков, К. В. Легких // *Вісник Академії адвокатури*. 2007. Вип. 9. С. 22–32.

3. Біленчук П. Д. Криміналістика в питаннях і відповідях : посібник / П. Д. Біленчук. – К. : Паливода А. В. [вид.]. – 2011. – 184 с.

4. Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 3 листопада 2015 р. № 1339. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>.

Шведова Олена Вікторівна,

доцент кафедри криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННІ № 2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

Луценко Вікторія Анатоліївна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра ННІ № 2 Національної академії внутрішніх справ

ВИЗНАЧЕННЯ РУКИ І ПАЛЬЦЯ, ЯКИМИ ЗАЛИШЕНІ СЛІДИ

Найчастіше спеціалісту-криміналісту доводиться стикатися на місці події з вивченням (з урахуванням механізму слідоутворення) матеріальних об'єктів для визначення місць можливого знаходження слідів рук на їх поверхнях.